

Ali nam je res vseeno?

Edini slovenski stranki v Italiji grozi izpad iz deželnega sveta Furlanije Julijske krajine. To pa zaradi sprememb deželnega volilnega zakona, ki so bile sprejete lani. Stranka, ki hoče biti zastopana v deželnem svetu, mora namreč doseči vsaj en temeljni mandat v enem izmed petih volilnih okrožij.

Slovenska skupnost bi morala torej na teh volitvah doseči znatno več glasov, kot jih je dosegla v preteklosti, zato da bi jvstop v deželni svet uspel. Toda vsak poskus povezave s kako drugo stranko, ki bi ji omogočila skupno seštevanje in koriščenje ostankov glasov, je propadel.

Zgleda, da je prepozno, da bi izšli iz te situacije. Sprašujemo se, ali je vsem tistim Slovencem, ki bodo kljub vsemu še vedno glasovali za italijanske stranke (za demokratske levičarje, ki so se raje povezali s protislovenskimi republikanci; za komunistične prenovitelje, ki si v nikakršnem primeru nočejo prevzeti odgovornosti, da bi zapustili opozicijo in se v vladi konkretno zavzeli za spremembe; za socialiste, ki so se doslej redno izkazali kot najzvestejši zavazniki protislovenskih sil v Trstu; in za zelene, ki že nekaj časa spretno izkoriščajo naivne slovenske glasove, a jim kljub dobri volji ne uspe izvoliti slovenskega kandidata...) – no, sprašujemo se, ali bo res vsem tem slovenskim volilcem vseeno, da v Deželnem svetu ne bo več sedel predstavnik Slovenske skupnosti. Če jim ne bo vseeno, je edina izbira, ki jih lahko reši pred slabo vestjo ta, da zamrznejo vse še nerešene spore, pozabijo na morebitne šibke točke slovenske stranke (saj se tem še nobena stranka ni znala izogniti!), partikularistične interese in (drugače hvalevredno) zvestobo ideologiji in glasujejo ZA OGRŽENO stranko.

Če pa bo vsem tem volilcem za usodo predstavnštva slovenske stranke res čisto vseeno, se potem mladi sprašujemo, čemu naj se sploh še borimo, če smo usojeni na donkihotski boj proti mlinom na veter...

Redakcija ni odgovorna Breda Susič

NAJTI SI SMISEL ŽIVLJENJA

(Kratek opis vtisov zanimivega predavanja)

V sredo, 7. aprila 1993, sem v Finžgarjevem domu na Opčinah prisluhnila zanimivim mislim rimskega teologa, psihologa in filozofa Eugenia Fizzottija. Javnost ga prišteva med največje evropske poznavalce Freudovega učenca, še živečega psihiatra Viktorja E. Frankla, ki je ustanovil LOGOTERAPIJO – zdravljenje s smislom življenja.

Viktor Frankl je bil tri leta interniran v koncentracijskih taboriščih, med drugim tudi v Auschwitzu. Takrat so mu umorili očeta, mamo, brata in ženo. V tej strahotni izkušnji je dojel, da je med interniranci lažje prenašal nepojmljivo trpinčenje tisti, ki je imel v življenju nalogo in to tako, ki jo lahko izvrši le on sam. Naloga je v ujetniku postala smisel in vzrok, da preživi. Frankl je to dognanje postavil v center svoje logoterapije.

LOGOS – smisel je nekaj enkratnega in specifičnega in variira od osebe do osebe, od situacije do situacije. Danes poznamo nad petsto psiholoških metod, ki človeka večkrat postavljajo v vlogo žrtve negativnih vplivov ali okolja ali preteklih izkušenj. V tem je nevarnost, da posameznika destabiliziramo. Po Franklovem mnenju je lahko oseba notranje svobodna, čeprav jo pogojuje tako okolje kot preteklost. Prav poklicana je k temu, da se osvobodi in odgovarja.

Na žalost je danes postala zelo važna zadostitev lastnih potreb. Često si jih postavljamo kot smisel. Človek ni goli skupek potreb, temveč skrivnostno bitje z biološko, socialno, kulturno, psihološko in religiozno dimenzijo in naj bi se ravnal po treh postavkah rabina Hillerja:

– **Če jaz tega ne storim, kdo bo to storil?**

Človek naj bi se zavedal, da je enkrat in da je odgovoren za svojo eksistenco, ki je ena in ena sama.

– **Če tega ne storim zdaj, kdaj bom to storil?**

To je postavka latinskega "Carpe diem!". Čas se nikoli ne vrne in se moram trenutek za trenutkom odločiti, katero možnost med mnogimi, ki mi jih nakaže življenje, si bom izbral. Prav tu se nahaja vsa teža človekove odgovornosti.

– **Če to storim samo zase, kdo sem jaz?**

Pri predavatelju Eugeniju Fizzottiju smo spoznali, da je zdrav človek kot zdravo oko – vidi vse razen samega sebe. Bolnik je tako rekoč zaprt v svoj svet problemov. Ščititi pa bi moral svoje zdravje – svoj smisel – ne pa svojo šibkost.

Zato imajo družina in druge vzgojne institucije veliko in odgovorno nalogo preventive. Vzgajati pomeni vzgajati v pravi občutek za življenje – smisel življenja.

Psihologi in psihiatri pa bi morali s svojim delom dosegati to, da postanejo pri svojem pacientu oni sami nepotrebni in da ga naučijo nekaj zelo važnega: preventivo in samovzgojo, ne pa kurativo ter samopomilovanje.

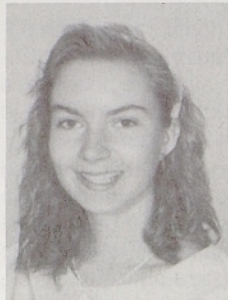
Anna Lokatos

Predstavitev novih urednikov Rasti

V nedeljo, 18. aprila, je bila po Radiu Trst A prva oddaja iz sklopa Narodnosti trenutek Slovencev posvečena slovenskemu periodičnemu tisku v Italiji. V tej prvi oddaji je pogovor tekel ravno o naši reviji Mladika.

Prvič smo lahko sodelavci Rasti slišali direktno od vas, bralcev, mnenja o naši prilogi. Ne glede na to, da smo bili počaščeni, ker so bile na račun Rasti izrečene v glavnem le pohvalne besede, smo se mladi razveselili dejstva, da smo od bralcev izzzvali odziv, saj je drugače res težko ugotoviti, kaj mislite o našem delu (pisem uredništvu, komentarjev, predlogov je namreč zelo malo). Pravzaprav smo mladi želeli prav s to majhno informalno rubriko narediti prvi korak za vzpostavitve stika, tako da vam vsem približamo prilogo: obveščamo vas o svojem delu, načrtih, željah; najvažnejše pa se nam zdi to, da damo svoji pisani besedi tudi ob obraz – obraz mladih, ki urejajo razne rubrike v Rasti.

Tako bomo v naslednjih številkah predstavili kar dva nova sodelavca – Darka Bradassija, ki bo urejal novo rubriko o grafologiji in Nadjo Roncelli, ki bo skupaj s Saro Trampuž urejala rubriko Ocene (ki je ostala brez urednika, odkar je Neva Zaghet prevzela rubriko Intervju).

Sara Trampuž

Tokrat je na vrsti ravno kratek pogovor s **Saro Trampuž**. Zvesti bralci Mladike se je gotovo spominjate, ker je v lanskem šolskem letu urejala rubriko Literatura. Sara stanuje v Škednju, v Trstu. Stara je 19 let, to se pravi, da je lani maturirala, in sicer na slovenskem klasičnem liceju F. Prešeren, sedaj pa zaključuje prvi letnik na leposlovni fakulteti, kjer je izbrala smer, ki je posvečena študiju različnih vrst umetnosti (Discipline dello spettacolo). Sara je že vrsto let redna članica Slovenskega kulturnega kluba, drugače pa sta njena najljubša konjička še branje in ročna dela.

Z namenom, da bi bralcem dali priložnost, da naše sodelavce kar najbolje spoznajo, smo v tej rubriki z njimi razvili majhno diskusijo o našem zamejskem prostoru, o mladih in kulturi. Tudi Saro smo torej prosili, naj nam razkrije svoje poglede na določena vprašanja, s katerimi se mladi v Trstu srečujejo.

K Rasti si pristopila kot urednica rubrike Literatura. Danes si z izbiro smeri študija svojo življenjsko pot usmerila k (ne samo literarni) umetnosti. Koliko posluha za mlade umetnike imajo po tvojem naše okolje, ustanove in šole in koliko možnosti jim dajejo, da pokažejo in razvijejo svoje talente?

Menim, da mladi nimajo veliko možnosti, da se uveljavijo na umetniškem področju. To področje je že samo po sebi precej selektivno, tako da do pravih uspehov pridejo le najboljši. Z druge strani pa tudi šola premalo razvija umetniška nagnjenja mladih. Nekateri profesorji vabijo dijake, da bi se udeleževali raznih literarnih natečajev, vendar so ti največkrat vezani na določeno temo in ne dopuščajo, da bi mladi svojo ustvarjalnost usmerili v to, kar jih res zanima. Kar se glasbe tiče, je ta v šoli zelo zapostavljena: v srednji šoli dobijo dijaki neko splošno in nezadostno znanje, ki pa ga lahko poglobijo le, če se sami zanimajo za glasbo ali igrajo na kak inštrument. V podobnem pomanjkljivem položaju je risanje in figurativna umetnost na sploh. Na področju gledališča velja omeniti natečaj za višje srednje šole, ki ga priredijo vsako leto v Trstu in ki je nedvomno koristna izkušnja za mlade, ki jih gledališče zanima. Skratka, če mladega privlačuje umetnost, dobi od šole in okolja premalo spodbud.

Kakšna je po tvoji oceni v Trstu ponudba za mlade na področju najrazličnejših vrst umetniških predstav? Kateri vrsti umetnosti boš v svoji rubriki posvečala največ pozornosti in zakaj?

Glede predstav mladi v Trstu res nimajo veliko izbire. Večino mladih zanima lahka glasba, vendar znani pevci le redkokdaj nastopijo v Trstu. Izrazita vrzel je opazna na področju musicala, ki je drugod po svetu med mladimi precej popularen. Na modernejše musicale italijanske gledališke skupine pozabljajo. Na področju gledališča so posebno ugodni mladinski abonmaji SSG, vendar so vstopnice italijanskih gledališč pogostoma predrage za študente.

V svoji rubriki bom posvetila svojo pozornost predvsem gledališki predstavam in glasbi, ki spadajo med moja poglobitna zanimanja in o katerih tudi rada pišem.

Breda Susič

Vabilo na 3. Drago mladih

Vse mlade še posebno vabimo na udeležbo na 3. Drago mladih, ki bo v parku Finžgarjevega doma oz. Marijanišča na Opčinah pri Trstu, Narodna ulica, 89. (Do Opčin peljejo tudi avtobusi in vlaki iz Slovenije.)

Če se še ne morete odločiti za Drago mladih, vas bo morda objava letošnjega programa prepričala, da to čimprej storite. Preberite torej naslednje vrstice in takoj pošljite svojo prijavo na naslednji naslov:

*MOSP – ul. Donizetti, 3 – TRST ali:
 AMOS-ZKŠ – Koroška cesta, 1 – MA-
 RIBOR ali:*

MOŠ – Jurčičev trg, 2 – LJUBLJANA

ČETRTEK, 2. sept.

16.00 – 17.00 Zbiranje

17.00 Predavanje prof. Miha Tišlerja na temo Avtonomnost in univerzalnost univerze

19.00 Večerja

20.00 Odrska igra: Alojz Rebula: Poncija žena – v izvedbi KUDa, Zdobrova

22.00 Odhod v Drago, kjer bo kraj nastanitve.

PETEK, 3. sept.

8.00 Hvalnice

8.30 Zajtrk

9.00 Okrogla miza na temo Vzgoja in izobraževanje. Sodelujejo dr. Angelca Žerovnik in Alenka Sverc. Sledi pogovor v manjših skupinah in plenum.

12.30 Kosilo

15.00 Predavanje o vplivu računalništva in informatike na vzgojo in izobraževanje

17.00 Udeležencem bosta na izbiro dve možnosti:

a) vključitev v program Drage (odra-
 slih);

b) razvedrilni program (sprehod, pogovor v skupinah, kratek izlet z osebnimi vozili ipd.).

20.00 Družabni večer.

SOBOTA, 4. sept.

8.00 Zajtrk

9.00 Krajši izlet in sv. maša

13.00 Kosilo

14.00 Obračun in zaključek

Sobotni večer s pesnikom
Vinkom Beličičem v SKK

KLUB Martin Maver

Gost v SKK Vinko Beličič

V Slovenskem kulturnem klubu so se nadaljevali zanimivi sobotni večeri. 6. marca je bil gost pesnik in pisatelj Vinko Beličič. Njegovo pesniško delo je predstavil Tomaž Martelanc. Sodelovala je tudi gledališka skupina Tamara Petaros z branjem odlomkov iz Beličičevega zadnjega dela *Leto odmrznitve*. Glasbene vložke pa je med odlomki odigrala na klavir Sara Brezigar.

13. marca so nam Margi in Marko De Luisa ter Tamara Petaros pripravili večer z diapozitivi. Že naslov predavanja – *Na sončni strani And* – pove, da so nam gostje s pomočjo diapozitivov predstavili svoje vtise s potovanja po Argentini.

20. marca je predavala Kristina Martelanc o vedno bolj zanimivi in aktualni temi: o razširjenosti mamil med mladimi. – 27. marca je bila na vrsti arheologinja Katja Kjuder. Podala nam

je svoje vtise s potovanja po Južni Koreji in se osredotočila predvsem na predstavitev tamkajšnje kulture. – 3. aprila je bil večer posvečen spoznavanju judovske kulture s pomočjo filma *Izvoljeni*. Uvod v film in probleme, ki jih film obravnava, je podala prof. Mirjam Bratina. Predstavitve je bila nazorna in nujna, tako da je bilo razu-

mevanje filma bistveno lažje. Časnikar Sergij Pahor pa je bil gost SKK-ja 24. aprila s predavanjem, ki je nosilo naslov: *Velike krize v 20. stoletju*. Predavatelj je obravnaval ekonomski in tehnološki razvoj, probleme rasizma in priseljevanja iz tretjega sveta v Evropo ter druga vprašanja današnjega sveta.

Časnikar Sergij Pahor (zgoraj) in Mirjam Bratina (spodaj) v SKK.

Skupnost "San Martino al Campo"

Bi se nam najprej predstavil?

Ime mi je Dario Grison, imam 32 let in sem zaposlen v študijskem centru Skupnosti S. Martino al Campo. Študijski center se ukvarja z različnimi mladostniškimi težavami (mamila, alkohol, psihološki problemi).

Kdaj si začel delati v Skupnosti?

Leta 1988 sem kot oporečnik pristopil in nato tudi ostal. Že prej sem vedel za Skupnost, ker sem poznal duhovnika Vatto, ki jo vodi.

Kdaj so ustanovili Skupnost S. Martino?

Do tega je prišlo leta 1972 v Trstu; Skupnost je ustanovil Mario Vatta, duhovnik, v obdobju, ko mamila in težave mladostnikov niso še bili aktualna tema. Izmed soustanoviteljev je ostal le don Vatta: ostali so se poročili, zaključili oporečniško službo ali se preusmerili na druga področja.

Je Skupnost edina taka ustanova v Trstu in v Furlaniji Julijski krajini?

V Trstu je res edina (sedež se nahaja v Ul. Gregorutti 2), drugod po deželi pa je več takih skupin: v Vidmu, Gorici, Pordenonu... Vsega skupaj kakih sedem ali osem.

Kako križete stroške?

V glavnem nas podpirajo privatniki. Nekaj malega prispeva Občina, posebeno, ko potrebujemo nove stroje ali nov avtomobil; sami si pomagamo s prodajo raznovrstnega materiala (manjše publikacije, filmi, knjige – za to imamo tiskarnico) in s seminarji ali srečanji na šolah. Nekaj malega nam posreduje KZE (Krajevna zdravstvena enota), ko nam zaupa v oskrbo kako osebo.

Kako pridete v stik z mamilaši?

Navadno ne pridejo sami: prepričani so namreč, da so že našli odgovor svojim težavam v mamilih. Tako se na nas največkrat obrnejo starši sina mamilaša ali alkoholika, ki že dolgo prenašajo psihološko in finančno breme zasvojenosti. Mamilaš pride sam le, če je v prijateljskih odnosih z nekom, ki dela v Skupnosti.

Sprejemate le osebe iz Trsta ali tudi od drugod?

Navadno samo osebe iz Trsta in okolice, ker to odgovarja naši metodi. Trenutno skrbimo za približno 15 ljudi z

Dario Grison

različnimi težavami: od mamil do alkohola ter psihičnih problemov. Za omejeno število pa smo se odločili, ker tako lahko učinkoviteje sledimo vsakemu posamezniku. Drugi razlog za omejeno število pa so okrnjena sredstva, saj živimo v glavnem od podpore privatnikov.

Je tudi kaj tržaških Slovencev v tej Skupnosti?

Ne bi točno vedel, saj osebe ne ločujemo na podlagi narodnosti, temveč po težavah, ki jih imajo. Vem pa, da so Slovenci že prišli v stik z nami: vendar oni navadno niso zasvojeni z mamili, temveč z alkoholom.

Prej si omenil metodo zdravljenja: bi nam sedaj kaj več povedal o tem?

Najprej je treba povedati, da Skupnost "S. Martino al Campo" nima terapevtične narave; mi se trudimo, da bi zasvojenosti osebe vzpostavile zdrav stik z drugimi, da bi razmislile o svoji lestvici vrednot in o svojem načinu življenja ter spoznale alternativne modele. Tu se osebe razlikujejo: nekateri se bodo osredotočili na poklic, drugi na študij itd. Vmes je treba upoštevati tudi osebne probleme: s tem mislim predvsem na čustva, na odnos do družine in staršev ter spolnosti.

Je to skupinska terapija?

Jaz je ne bi imenoval tako, čeprav se vsi vedno srečujemo in vzamemo v pretres npr. posameznika s psihološkimi težavami in njegov odnos do vsakdanjosti: v tej se sam ne znajde in zdi

se mu celo, da ga ta zavrača. Rekel bi, da je naša Skupnost nekakšna telovadnica, v kateri poskušamo razne prijeme.

Skoraj obvezno vprašanje: v tem času smo veliko slišali o italijanski terapevtični skupnosti "San Patrignano", v kateri so pred kratkim odkrili umor mladega mamilaša; vse Skupnosti so zaradi tega pod povečevalnim steklom: vas to moti?

"S. Patrignano" se zelo razlikuje od naše Skupnosti: to je večja ustanova, ki ima bolj razvejano dejavnost, poleg tega pa sprejema več stotin mamilašev. Nihče sploh ne ve, kateri terapevtični metodi sledi Vincenzo Muccioli (ustanovitelj Skupnosti "San Patrignano" – op.ur.): vemo, da zavrača zdravljenje z metadonejem (zdravilo, ki ga uporabljajo pri abstinenčnih krizah – op.ur.) in da hoče mamilaša čimprej spraviti do abstinence.

Po pravici povedano je bil skrajni čas, da so oblasti postale pozorne na delovanje teh Skupin; v Italiji namreč lahko kdorkoli ustanovi svojo Skupnost in doslej ni nihče prišel zraven, da bi videl, ali zdravijo resno, morda nasilno ali sploh na kateri način.

Muccioli ja obtožujejo, da pri terapiji zveže mamilaše v verige, da si ne bi ti v abstinenčni krizi ponovno vbrizgali drogo...

Mi smo daleč od tega, ker zavračamo katerokoli obliko nasilja. Pri nas so vrata na stežaj odprta: kot je nekdo prišel, tako lahko tudi gre. Vse je anonimno, policija ga ne nadzira. Mi zauzupamo metode teritorialne Skupnosti, preko katere lahko vplivamo tudi na domače okolje posameznika.

Kako lahko mlad človek zaide v drogo v Trstu?

Več ali manj kot drugje, v glavnem zaradi mladostniških težav (okrog 14., 15. ali 16. leta); nekateri se mamilom prvič približajo pri dvajsetih letih, spet drugi pa celo pri tridesetih in čez. Veliko oseb najprej poskusi z alkoholom, šele nato tudi z mamili.

Katere so posledice uživanja mamil?

Odisne so od tipa mamil; omenim lahko piorejo (izgubo zob) pri heroinomanih, dalje hepatitis zaradi skupinske

uporabe vbrizgalk, okvare želodca... Okvare možganov pa navadno nastanejo najprej pri uživanju halucinogenov.

Po aprilskem referendumu mamilašem ne bo več treba v zapor zaradi uživanja droge. Kako gledate na to?

Zapor je za mamilaše zelo običajna in zelo travmatična izkušnja: noter lahko srečaš prave kriminalce, dozo si vbrizgaš s skupinsko vbrizgalko (kar poveča nevarnost okužbe s hepatitisom tipa C in AIDSom) itd. Bolje bi bilo, ko bi država posegla proti mednarodnemu trgovanju z mamili.

Od kod droga v Trst?

Običajno iz Veneta, vendar ni zelo kvalitetna. Zato boljši heroin prihaja iz Slovenije. Zaradi vojne v bivši Jugoslaviji se mnogi namreč ukvarjajo s tako trgovino, da bi zaslužili dovolj denarja za orožje. Vem, da se je uživanje mamil zelo razširilo po slovenskem Primorju: dr. Škerk iz Kopra, ki je odgovoren za zdravljenje mamilašev na Primorskem, govori o nekaj stotinah ljudi samo na tem področju.

Koliko pa stane doza npr. heroina?

Običajno stane okrog petdeset tisoč lir; heroinoman pa potrebuje dve, tri doze dnevno: to pomeni hudo finančno breme za zasvojenca in izreden dobiček za razpečevalca.

Bi legalizacija mamil lahko bila rešitev?

To bi pomenilo, da bi država nadzorovala prodajo mamil. Mislim pa, da s tem ne bi rešili ključnega vprašanja, in sicer zakaj nekdo zapade v drogo. Poleg tega pa – bi legalizirali samo en tip mamila? Komu bi ga prodajali? Kako bi lahko nadzorovali mladoletnike?

Še zadnje vprašanje: kakšen odnos imata Trst in okolica do vaše Skupnosti?

Meščani so precej indiferentni, včasih pa pride do iracionalnih izpadov, kot se je zgodilo v Dolini. Tam smo hoteli ustanoviti malo agrarno podružnico, kjer bi delalo vsega skupaj 10-15 ljudi. Načrt je propadel bodisi iz strahu pred mamilaši (mamilo kot zlo), kot tudi zaradi nenaklonjenosti občinske uprave, ki je nekako usmerjala javno mnenje. Da bi nas ljudje spoznali bolje, smo takrat neuspešno vabili vse zainteresirane v naše prostore; rad bi poudaril, da so vrata Skupnosti odprta vsem, ki bi radi od blizu spoznali našo ustanovo. Upajmo, da bo naše vabilo tokrat doživelo kaj več uspeha.

Hvala lepa za pogovor.

Kam na počitnice

Med šolskim letom nam vsakodnevni dogodki in dolžnosti ne dovoljujejo, da bi našli dovolj časa, ki bi ga posvetili izključno svoji notranjosti. Naj navedemo nekaj možnosti, kjer bomo lahko prenovili svoje duhovno življenje:

Poletje v Taizeju

Tu se lahko v povezavi s taizejskimi brati in s tisoči mladih z vsega sveta posvetiš taki obliki molitve, kot mladim najbolj ustreza. Iz Slovenije bodo tudi letos poromale 4 skupine. Možnost imaš torej, da se pridružiš skupini, ki bo v Taizeju:

- 1) od 17. do 25. julija,
- ali 2) od 24. do 1. avgusta,
- ali 3) od 31. julija do 8. avgusta,
- ali 4) od 7. do 15. avgusta.

Prijaviš se lahko na MOŠ-u, Jurčičev trg, 2 – Ljubljana; cena 120 DEM v tolarški protivrednosti.

Poklicani k novemu življenju

V Paray-le-Monial (Francija) imaš od 15. do 23. avgusta lahko duhovne vaje skupno z mladimi iz vse Evrope. Duhovne vaje vodi Skupnost Emanuel.

Prijaviš se lahko na MOŠ-u, Jurčičev trg, 2 – Ljubljana; Cena 200 DEM.

Po Jezusovih stopinjah v Palestini

Komisariat za Sveto deželo v sodelovanju z MOŠ-em organizira dve biblično duhovni romanji, ki sta prilagojeni predvsem mladim, in sicer od 26.6. do 3.7. (prva skupina) in od 3.7. do 10.7. (druga skupina).

Cena 660 USD. V ceno so vključeni: povratna letalska vozovnica, bivanje v hospicu s skupnimi ležišči, hrana dvakrat na dan, avtobusni prevoz Ljubljana-Dunaj-Ljubljana. Informacije in prijave na MOŠ-u.

V mednarodnem sodelovanju ponuja MOŠ še sledeče možnosti za preživetje zanimivega in poučnega obdobja med poletnimi počitnicami:

Kot kristjani za nenasilje:

- JECI-MIEC organizira Srednješolski poletni teden (summer week);
- od 1. do 11. avgusta v Le Bemontu, Jura, Švica.

Nekoč so bile vrednote...

JECI-MIEC organizira Univerzitetni poletni teden (summer week);

- od 17. do 26. avgusta v La Molini, Katalonija.

- Od 29. oktobra do 2. novembra bodo na tretjem evropskem kongresu JECI-MIEC ugledne osebe predavale na temo **Biti državljani v multikulturalni Evropi.**

Mladinski kampi: nudijo možnost, da si skupaj z mladimi iz Evrope ogledate mesta in posvetite različnim temam.

Evropski poletni tečaj za mlade – ESC '93 – v Leuvnu, Belgija

CAFED (Christian Academy for European Dialogue) organizira v sodelovanju z Leuvenko katoliško univerzo iz Belgije in Karlovo univerzo iz Prage tritedenski tečaj s sledečo vsebino:

1. Zgodovina Evrope in evropsko stališče v luči II. svetovne vojne;
2. Obnova Evrope 1945-1993;
3. Evropa in religija;
4. Mladi v Evropi;
5. Evropa 2003.

Datumi tečajev:

- od 12. do 31. julija
- od 2. do 21. avgusta
- od 23. avgusta do 11. septembra.

Pogoji:

starost od 18 do 25 let; končana višja šola; sposobnost izražanja v angleščini. Rok prijave: do 5. junija.

Za vse informacije se obrnite na MOŠ, Jurčičev trg, 2 – Ljubljana (tel. št. 211-136).

RAST, mladinska priloga Mladike. Pripravljata uredniški odbor mladih. Pri tej številki so sodelovali: Breda Susič, Ana Lokatos, Martin in Andrej Maver, Sara Trampuž, Nadja Roncelli, Neva Zaghet, Jelka Razpotnik in Anka Peterlin. Številko sta uredili Breda Susič in Neva Zaghet.

**Tisk Graphart, Trst, april 1993.
Drevored G. D'Annunzio 27/E,
Tel.040/772151**

Česa je sploh kriva Marjana Deržaj

To vprašanje se lahko porodi gledalcu ob koncu lahkotne in ironične komedije "Vsega je kriva Marjana Deržaj" sodobnega slovenskega pisca pesniških, proznih in dramatskih del Milana Kleča, ki je pred kratkim doživela krstno uprizoritev v tržaškem SSG in ki je bila decembra lani proglašena za zmagovalko natečaja SSG za novo gledališko igro. Gre za zanimivo in zabavno dramo, v ospredju katere je preprosta delavska družina, kakor jih je na stotine v Ljubljani. Ta družina pa ima neko posebnost: v hiši ni ne radia ne televizije. Družinski odnosi, predvsem odnosi med očetom in sinom, niso ravno najboljši. Že odrasli sin, ki se je za nekaj dni prisiljen vrniti k staršem, je namreč časnikar in umetnik, poleg tega pa rad popiva in ponočuje. Oče ne prikriva naspro-

tovanja do sinovega poklica in načina življenja, saj je po njegovem mnenju pravi poklic le tisti, ki zahteva od delavca prisotnost na delovnem mestu od šestih do dveh.

Na začetku komedije se sin sredi noči vrne domov pijan in prižge radio, ki ga je prinesel s seboj. Zasliši se popevka Marjane Deržaj Poletna noč. Takoj prihiti iz spalnice razjarjeni oče in nahruli sina, ker ga je prebudil in ker je poslušal prav pesem Deržajeve. Marjana Deržaj in vse, kar je z njo v zvezi, je za očeta nekakšna tabu tema.

Naslednje jutro, potem ko je oče odšel v službo, želi sin izvedeti od matere, zakaj oče ne prenaša Marjane Deržaj. Mati ustreže njegovi prošnji in se s spominom povrne v petdeseta le-

ta, v čas, ko se je z očetom pred nedavnim preselila s podeželja v Ljubljano. Tedaj se začne dolg flashback, ki dramo pravzaprav osmišlja; če bi namreč gledalec že na začetku vedel, zakaj oče ne mara Deržajeve, sploh ne bi občutil napetosti in radovednosti.

Na začetku flashbaca se z uporabo vrtljivega odra scena popolnoma spremeni. Materina pripoved popelje publiko nazaj v čas, ko je družina žive-la še v majhnem najemniškem stanovanju, in opiše ključen dogodek v družinskem življenju: potem ko je oče nekega dne odšel na delo, sta mater obiskala soseda Anica in nato še Janko, šarmantni "tombeur de femmes", lepotec v slogu petdesetih let, ki se s prijaznimi besedami in darili zna prikupiti vsaki ženski, ki pa je podan kot komična figura. Janko je prinesel s seboj gramofon, ki je bil v tistem obdobju pravi status symbol v očeh malomeščanske ženske, in ploščo Marjane Deržaj. Materi je podaril najlonske nogavice, da bi jo osvojil. Skoraj je uresničil svoj namen, a ko je z njo plesal ob ritmu Poletne noči, ju je zatolil oče. Mati je tedaj spodila Janka iz hiše, oče pa je le zatulil in stekel v drvarnico, da bi se tam obesil. Najlonska nogavica, s katero je hotel narediti samomor, se je pretrgala in to mu je rešilo življenje. Od takrat dalje oče upravičeno ni hotel več slišati za Marjano Deržaj.

Ponovna sprememba scene privede gledalce nazaj v sedanost. Sin, ki ga je materina pripoved osupnila, prizna, da je za televizijo pripravil o Marjani Deržaj program, ki bo prav tisti večer na sporedu. Mati je zaradi tega vsa iz sebe in si sploh ne more predstavljati, kakšen bo očetov odziv, ko bo to izvedel.

Ko pa se oče vrne domov, ga ustavi sosed (prav tisti Janko, ki mu je pred leti skoraj zapeljal ženo in ki je medtem postal pravi bebec) ter mu čestita za sinovo oddajo o Marjani Deržaj. Tedaj oče doživi korenito spremembo: kupi televizor, da bo zvečer vsa družina lahko sledila programu, po dolgem času je spet ponosen na sina in prizna, da pravzaprav nima nič proti Marjani Deržaj. Ko mati prižge televizor in se oddaja prične, se v ozadju scena premakne in prikaže se razsvetljeno stopnišče,

Thornton Wilder: NAŠE MESTO

Pred kratkim je SSG uprizorilo Naše mesto, eno najznamenitejših gledaliških del ameriškega pisatelja in dramatika Thorntona Wilderja. Zanj je avtor prejel eno izmed svojih treh Pulitzerjevih nagrad. Šlo je torej za kvalitetno in priznано delo, ki so ga valorizirali ugledni igralci kot Miranda Caharija, Lidija Kozlovič in Adrijan Rustja, ki ni predstave le režiral, ampak je v nji tudi nastopil.

Igra je postavljena v ameriško podezelsko mesto, kjer spoznamo najpomembnejše pripetljaje, ki izstopajo iz vsakdanjosti dveh družin, Gibbsovih in Webbovih, predvsem pa njihovih otrok. Prave, nepretregane zgodbe pravzaprav ni. Življenje Gibbsovih in Webbovih spoznamo le preko nekaterih prizorov, ki jih povezuje režiser (Adrijan Rustja). Ta nam na začetku predstavi glavne junake, spaja vsak prizor z naslednjim in komentira dogodke, čeprav se vanje direktno ne vključuje.

V prvem prizoru se seznanimo z Gibbsovimi in Webbovimi ter z njihovim vsakdanom: otroci se odpravljajo v šolo, materi se ukvarjata s hišnimi opravili, očeta pa gresta na delo ali se vračata domov. Minejo leta in otroci odrastejo: mlada George Gibbs in Emily Webb spoznata, da se ljubita, in se poročita. Spet mine nekaj let. Gibbsove

in Webbove srečamo na Emilynem pogrebu. Prejšnji prizori so bili polni vedrine, radosti in poetičnosti, zdaj pa stoji v ospredju glavna misel dela: Emily se vrne na zemljo med svoje drage in podoživi svoj dvanajsti rojstni dan. Vse okrog nje se ji zdi puhlo in ničevno. Spozna namreč, da srečni vsakdanji trenutki minevajo, vendar se jih ljudje sploh ne zavedajo in jih ne znajo izkoristiti. Potem ko se je Emily soočila z neznošno človeško slepoto, se spet vrne v svet mrtvih. Sporočilo drame je torej nekakšen "carpe diem". Avtor ga je res učinkovito podal, saj se gledalec najprej istoveti z junaki na odru, ker tudi sam doživlja (ali bi vsaj rad doživljal) podobno enakomerno vsakdanost kot dramske osebe, na koncu pa se prepriča, da tudi on dela isto napako pri sprejemanju življenja.

V dramu ni kontrasta med moralno pozitivnimi in negativnimi junaki, vsi so enako dobri in pošteni. Prav tako poleg režiserja ni nobene osebe, ki bi posebej izstopala, vsi so enako v ospredju. Obravnavana tematika bi lahko vzbudila v gledalcih dolgočas, vendar zaradi lahkotnosti prvega dela drame in profesionalnosti režiserja do tega ni prišlo niti za trenutek.

Sara Trampuž

po katerem stoji Marjana Deržaj in v živo zapoje Poletno noč.

Česa je torej kriva Marjana Deržaj? Deržajjevo je mogoče kriviti le dejstva, da v hiši ni ne televizije ne radia, nikakor pa ne slabih odnosov v družini ali materinega skorajšnjega skoka čez plot z Jankom. Nezavedna krivda Marjane Deržaj je samo ta, da je njena pesem spremila neprijeten trenutek v družinskem življenju. Zato je ona sama zadočila negativno vlogo.

Komedijo je precej uspešno zrežiral Dušan Mlakar, le dolg pogovor med materjo Anico v flashbacku je bil nekoliko preveč razvlečen. V glavnih vlogah so nastopili Alojz Svete (sin), Lučka Počkaj (mati) in Vladimir Jurc (oče). Za konec velja pohvaliti še Marjano Deržaj, ki je dobro zapela svojo uspešnico in si zaslužila precej aplavzov, kljub temu, da je od zlate dobe popevk minilo že kar veliko let.

Sara Trampuž

Prizor s predstave "Vsega je kriva Marjana Deržaj".

SLOVENIJA V SVETU

Ureja Breda Susič

Letno zborovanje Slovenske dekleške organizacije in slovenske fantovske zveze v Argentini

V nedeljo, 14. marca, sta Slovenska dekleška organizacija (SDO) in Slovenska fantovska zveza (SFZ) v Argentini pripravili zborovanje svojih članic in članov ob začetku delovnega leta. Zbralo se je lepo število slovenske mladine.

Zborovanje se je začelo z mašo, po njej pa je sledilo predavanje prof. Tineeta Vivoda, predsednika Zedinjene Slovenije, krovne organizacije Slovencev v Argentini.

Omenimo naj, da sta SDO in SFZ s sodelovanjem prof. Vivoda teden dni prej pripravili taborjenje za mladino, ki je zelo navdušilo vse sodelujoče.

Na zborovanju v Slovenski hiši je prof. Vivod spregovoril zbrani slovenski mladini. "Vsakdo ima v sebi veliko dobrega", je bil njegov uvod, torej "odkrivajmo lastnosti drugih, iščimo dobro v drugih." Poudaril je, da "imate vi mladi sedaj čas, vsakega izmed vas je škoda kot osebe, da bi bil smet in velik revež, da bi bil tako ošaben, ker v določenem trenutku ni prisluhnil klicu prijatelja."

"Pri vsem tem potrebujemo en sam pogoj: ljubezen, ne samo do drugega, temveč tudi do sebe... Da človek lahko

daje, mora postati svoboden (cigaret, mamil, alkohola...) ter postati suženj dobrih stvari."

Jasen je bil poziv prof. Vivoda: "Ne bodite neumni, temveč se priključite organizaciji tečnih in trdoglavih delavcev za slovensko skupnost."

In na koncu še poudarek "Težite in ciljajte višje, močnejše, zato vas ob začetku novega delovnega leta vabim, da postanete aktivni člani slovenskih mladinskih organizacij v Argentini."

Predavanje in zborovanje nikakor nista pomenila, da ni obstajalo nikakršno delovanje med mladimi, ampak sta predvsem poskušala najti nove načine dela z mladimi, ki bi poživilo delo mladinskih organizacij.

Po predavanju prof. Vivoda je sledil razgovor med mladimi o njihovih pričakovanjih, ki jih imajo o mladinskih organizacijah.

Slovenska mladina v Argentini od svojih organizacij pričakuje zavzeto delo z mladimi, s predavanji in srečanji, ki bi mladino različnih domov povezala in bi jim omogočila, da bi se bolje spoznali med seboj. Kajti dejstvo je, da deluje slovenska mladina v Argentini praviloma najintenzivnejše v svojem do-

mu, zmanjka pa ji časa in navdušenja za trenutke, ki bi povezali mladino različnih domov.

Večini mladine pomenijo mladinske organizacije priložnost, da najdejo sebi primerno družbo, prijatelje, ki jih družijo tudi skupni jezik in kultura. Izrečene želje o konkretnem delu so bile pestre: od taborjenj, športnih turnirjev, zabavnih iger, kuharskih tečajev do skupnega mladinskega zbora, kvalitetnih duhovnih vaj, debatnih večerov o aktualnih temah in literarnega natečaja, pa še kaj bi se našlo.

Vsekakor lahko rečemo, da so si mladi v Argentini zadali pester in obetaven načrt, njihov cilj pa je zlasti pritegniti čimveč slovenske mladine k sodelovanju v mladinskih organizacijah.

Zato jim ob koncu zaželimo obilo uspehov v nadaljnjem delu.

Vsem, ki so omogočili pot v Argentino, se iskreno zahvaljujem: Katoliški glas, Mohorjeva družba v Celju, Mladika, Izvršni svet Kranj, Koteks, Mercator, g. dr. nadškof Alojzij Šuštar. Še posebej pa se zahvaljujem g. Janezu Grilu, Andreju Pozniču in g. Bečanu za njihov trud.

Jelka Razpotnik

Boris Pahor in kritika (3)

Tudi v romanih *Mesto v Zalivu* in *Parnik* trobi nji Pahor zajame široko panoramo tržaškega življenja, "v katerem spontano raste podtalno gibanje z namenom, da si izbori svojo naravno pravico, svobodno bivanje na lastnih tleh. Oba glavna junaka Rudi in Danilo nista zgodovinski osebi, kljub temu pa je zgodovinsko pristno vzdušje, v katerem se odločata in delujeta. To je spet ena od Pahorjevih slovstvenih posebnosti: pisatelj oblikuje iz osebnih doživetij in iz zgodovinskih podatkov. Te podatke ustvarjalna intuicija ureja in osmišlja, pisateljska domišljija pa jih opredmeti v ustrezni fabulativni sklop. Pahorjeva pripovedna dela so zato zgodovinsko verodostojna v splošni gibalni liniji razpoloženja, niso pa zgodovinska v pravem pomenu besede."¹³⁾

Tudi Bojan Štih ugotavlja, da je avtor v *Mestu v Zalivu* pokazal svoj posluš in dar za opazovanje in opisovanje narave in ljudi, pa tudi svojo narodno obrambno prizadetost. "Tudi v tem romanu sta se znova izrazila pesniški narodno-obrambni čut in smisel, ki tako karakteristično spremljata našo prozo in poezijo od Prešernovih in Levstikovih časov pa vse do danes".¹⁴⁾ Ta narodno-obrambni čut posebno izstopa pri vaških ljudeh, domačinih, ki so živ prikaz žilavosti tržaških Slovencev. Vse osebe v romanu pa so še močneje karakterizirane z uporabo pristinega tržaškega slovenskega pogovornega jezika. Tu se kaže močan vpliv italijanskih neorealizmov na Pahorjevo pisanje ne samo pri izbiri besed, kjer izstopa precej romanizmov, ampak tudi v sintaksi in ritmu.

III. Ali je vplivala Pahorjeva publicistika na odmevnost njegovih literarnih del?

Takoj po vojni Pahorja ne najdemo na seznamu politično nezaželenih ljudi ali na spisku sovražne emigracije. Med vojno je bil namreč Pahor "na pravi strani". Po kapitulaciji Italije se je vključil v OF, čeprav je njegovo sodelovanje trajalo malo, ker so ga slovenski sodelavci Gestapa aretirali in predali nacistom, tako da je moral zadnji leti vojne preživeti v nemških uničevalnih taboriščih. Komunistična oblast v Sloveniji torej ni imela vzrokov za kakršnokoli politično preganjanje, prav tako niti levo usmerjeni del slovenske manjšine v Trstu. Nasprotno: to, da Zavezniška vojaška

uprava Pahorju vse do leta 1953 ni dovolila, da bi poučeval na slovenskih šolah, je bil gotovo še dodatni adut njemu v prid. Vzrok za odklanjanje Pahorja tudi ne more biti tematika njegovih najpomembnejših del.

Nasprotno, v slovensko književnost je vnesel tematike, brez katerih bi bila ta gotovo osiromašena. Tu mislim predvsem na taboriščno tematiko, ki je odmevala v delih marsikaterega svetovno znanega avtorja. Prav tako je razširil slovensko bivanjsko geografijo, s tem da je obravnaval tragično usodo Slovencev na Tržaškem v fašističnem in medvojnem obdobju. Njegovo nedvoumno zagovarjanje odločitve primorskega človeka za NOB v prizadevanju za narodnostno osamosvojitve bi moralo naleteti na odobravanje tako oblasti v Sloveniji kot tudi slovenskih levičarskih krogov v Trstu.

Sama Pahorjeva literatura si torej ni zaslužila preziranja. Vse kaže, da je na Pahorjev prodor v Slovenijo zaustavljala njegova publicistična dejavnost. Z doslednim zavzemanjem za svobodo, pravičnost in demokracijo se je zameril prav zamejskim levičarskim krogom, iz katerih je izšel, in oblastem v matični Sloveniji.

Prva afera, s katero si je Pahor odjedel popularnost v Sloveniji, je bila takojmenovana "Kocbekova afera" iz l. 1951. Ko je Kocbek objavil zbirko novel *Strah in pogum*, je Pahor v *Primorskem dnevniku* objavil zelo pohvalno recenzijo zbirke, v kateri pravi med drugim, da je to "prva poveljna proza, ki po plemenitosti svojega sloga in globoki analizi sodobnih problemov presega vse, kar je pri nas doslej pripovednega nastalo po drugi svetovni vojni."¹⁵⁾

Takrat še nihče ni slutil, kakšen pogrom se bo vsul na Kocbeka in njegove novele. A prav kmalu se je vsul plaz kritik z izrazito političnim ozadjem. Njihov cilj je bil politična likvidacija Edvarda Kocbeka. Kritiki kot Faifar, Kranjec in Janhuba so se zgražali nad vsebino novel, češ da blatijo OF in partizanstvo. Kranjec je v *Ljubljanskem dnevniku* jasno obtožil Kocbeka, da "ni do kraja preživel procesa presnavljanja."¹⁶⁾

Seveda je plaz kritik oplazil tudi Pahorja in njegovo prvo recenzijo *Straha in poguma*. Pahor je želel braniti Kocbeka pred krivičnimi napadi, saj je bil njegov prijatelj že pred vojno in so s Kocbekovim Dejanjem povezani tudi začetki Pahorjevega pisateljevanja. Z odstra-

nitvijo Kocbeka z oblasti pa je prišel v ospredje še problem OF, ki naj bi bil sinonim za vsenarodni odpor proti okupatorju. Pahor je večkrat povedal, da se je odločil za osvobodilni boj, ker so se pridružili OF Kocbek in njegovi krščanski socialisti. Ti naj bi namreč zagotavljali pluralistično zasnovo organizacije. Prav afera okoli novel *Strah in pogum* pa je pokazala, kako utopistično je bilo to pričakovanje. Pahor ni mogel objaviti odgovorov na napade na Kocbeka in njega samega ne v *Primorskem dnevniku* ne v *Naših razgledih* ne v kakšnem drugem mediju. Takrat je Pahor ugotovil, da dialog med komunisti in ljudmi z drugačnim svetovnim nazorom ni mogoč.¹⁷⁾

Ker torej Pahor ni mogel nikjer objaviti svojih odgovorov na napade, ki so se vrstili v *Primorskem dnevniku*, se je odločil, da izda v samozaložbi krajšo brošuro. V brošuri z naslovom *Svobodna polemika*, ki je izšla junija 1952, je Pahor poudaril, da je zbirka novel *Strah in pogum* delo evropskega formata, da v njej Kocbek ni epik boja, ampak psihološki analist, ki razglablja o stiskah in dvomih človeškega duha, in da ta obravnava moralnih in etičnih problemov v ničemer ne skrini NOB, nasprotno: junaki, ki se kljub težkim psihološkim dilemam vedno odločijo za boj, odpor še povečujejo. Pahor trdi, da ne more biti zadosten razlog za ožigovanje Kocbeka kot skrunitelja osvobodilnega boja, če se ocenjevalec ne strinja s filozofijo ljudi, ki nastopajo v novelah. Tudi sam se s Kocbekovo filozofijo ne strinja, saj je diametralno nasprotna njegovi: Kocbek namreč poudarja transcendenco, medtem ko Pahor išče izhodišče v imanenci. A zaradi teh nasprotnih pogledov Pahor knjige ne bo obsojal, saj ne more jemati Kocbeku pravice, da rešuje etična in moralna vprašanja po svojem prepričanju. Svoj esej zato zaključuje z mislijo, da se edinole v svobodnem izražanju krešejo duhovi, da se razvoj in napredek porajata iz trenja, iz protislovij, ne iz zvestobe ortodoksnih linearnosti, pa naj bo le ta zastopnica katerega koli svetovnega nazora.¹⁸⁾

(se nadaljuje)

13) Jože Pogačnik: Slovensko zamejsko in zdomsko slovstvo, Zaliv, 1972

14) Bojan Štih v uvodu *Mesta v zalivu*, MK, 1964

15) B. Pahor: *Strah in pogum*: nova knjiga E. Kocbeka (*Primorski dnevnik* 22.11.1951)

16) *Ljubljanski dnevnik*, 22.1.1952

17) Kaj je dialog mogoč? (Pismo, ki ni smelo iziti ne v *Primorskem dnevniku* ne v *Razgledih*, 27.1.1952) — Edvard Kocbek, pričevalec našega časa, Zaliv, Trst, 1975

18) B. Pahor: *Svobodna polemika*, Trst, 1952